

ข้อเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 703

นายนิพนธ์ เข้มประชูร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2550
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A PROPOSAL TO AMEND SECTION 703 OF CIVIL AND COMMERCIAL CODE

Mr. Niphon Yamprayoon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Department of Law

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

500519

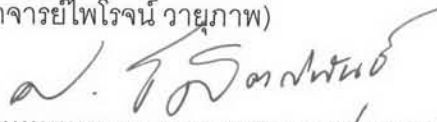

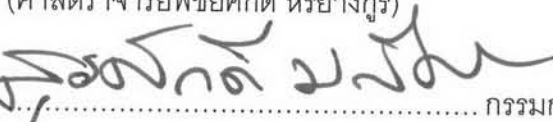
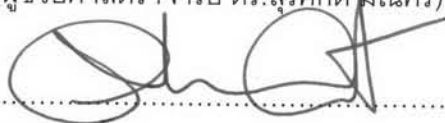
หัวข้อวิทยานิพนธ์
โดย
สาขาวิชา
อาจารย์ที่ปรึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ข้อเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 703
นายนิพนธ์ แยมประยูร
นิติศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศนันท์ภรณ์ โสคติพันธุ์
ศาสตราจารย์พิชัยศักดิ์ หรยางกูร

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ธิดิพันธุ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ไพโรจน์ วายุภาพ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศนันท์ภรณ์ โสคติพันธุ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ศาสตราจารย์พิชัยศักดิ์ หรยางกูร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ มณีศรี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวัฒน์ จันทโชติ)

นิพนธ์ เข้มประยูร : ข้อเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 703. (A PROPOSAL TO AMEND SECTION 703 OF CIVIL AND COMMERCIAL CODE)
 อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ศนันท์ภรณ์ โสคติพันธุ์, อ.ที่ปรึกษาร่วม : ศ.พิชัยศักดิ์ หรยางกูร, 160 หน้า.

การประกันหนี้ด้วยทรัพย์สินตามกฎหมายของประเทศไทยมีสองประเภทคือจำนำและจำนอง โดยจำนำเจ้าของต้องส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินที่จำนำให้กับผู้รับจำนำส่วนการจำนองเป็นการนำทรัพย์สินมาตราไว้เป็นหลักประกันโดยทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เท่านั้น โดยไม่ต้องส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินที่จำนองเหมือนจำนำ เจ้าของยังคงครอบครองและใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่นำมาเป็นหลักประกันนั้นต่อไปตามเดิม

ทรัพย์สินที่อาจนำมาจำนองได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 703 ได้แก่ อสังหาริมทรัพย์ทุกประเภทและสังหาริมทรัพย์บางประเภทเท่านั้น ได้แก่ เรือมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป แพ สัตว์พาหนะ และสังหาริมทรัพย์ที่กฎหมายบัญญัติให้จดทะเบียนเฉพาะการ ได้แก่ เครื่องจักร เรือ รถยนต์ สิทธิการเช่า

กฎหมายว่าด้วยหลักประกันของต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และ ฝรั่งเศส บัญญัติให้ทรัพย์สินทุกประเภทนำมาเป็นหลักประกันได้โดยไม่ต้องส่งมอบการครอบครอง เว้นแต่ ทรัพย์สินที่กฎหมายห้ามไว้ โดยกำหนดวิธีการนำมาเป็นหลักประกันหลายวิธี เป็นการเปิดโอกาสให้ลูกหนี้นำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันได้มากขึ้น

จากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันเจ้าของมีทรัพย์สินหลายประเภทที่มีมูลค่าสูง มีความสำคัญในการดำรงชีวิตและในการดำเนินธุรกิจ แต่ไม่อาจนำมาเป็นหลักประกันโดยไม่ต้องส่งมอบการครอบครองที่เรียกว่าจำนองได้ เนื่องจาก การจำนองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 703 จำกัดทรัพย์สินที่อาจนำมาจำนองเป็นหลักประกันไว้เป็นการเฉพาะเจาะจงเท่านั้น ทรัพย์สินอื่นนอกจากนั้นไม่อาจนำมาจำนองได้

ผู้เขียนมีความเห็นว่า เครื่องบินและเฮลิคอปเตอร์ เป็นทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง เป็นพาหนะหลักในการขนส่งสินค้าและขนส่งคนโดยสาร เจ้าของหรือผู้มีสิทธิครอบครองต้องนำไปจดทะเบียนจึงจะนำออกมาใช้ได้ จึงเป็นทรัพย์สินที่มีทะเบียน และนำมาจำนองเป็นหลักประกันได้ เช่นเดียวกับทรัพย์สินทางปัญญา เฉพาะเครื่องหมายการค้าและสิทธิบัตร ที่ได้จดทะเบียนแล้วเท่านั้น

ดังนั้น ควรแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 703 โดยบัญญัติให้เครื่องบิน เฮลิคอปเตอร์ เครื่องหมายการค้าและสิทธิบัตร ที่จดทะเบียนแล้ว นำมาจำนองเป็นหลักประกันได้

สาขาวิชา นิติศาสตร์
 ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อนิติ.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4786261434 : MAJOR LAWS

KEY WORD: CIVIL AND COMMERCIAL 703

NIPHON YAMPRAYOON : A PROPOSAL TO AMEND SECTION 703 OF CIVIL AND COMMERCIAL CODE. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. SANUNKORN SOTTHIBANDHU, THESIS COADVISOR : PROFESSOR PICHASAK HAURAYANGKUL,160 pp.

Security for the performance of an obligation according to Thai law has two types which are pledge and mortgage. Regarding the pledge, the owner must deliver the occupation of the property to the pledgee. Regarding the mortgage, it is the use of the property as security by making a written contract and registering it to an official only without having to deliver the occupation of the mortgaged property like pledge. The owner can still occupy and use the property put up as security.

The property that can be mortgaged according to the Civil and Commercial Code section 703 includes immovables of any kind and some movables which are a ship of five tons and over, floating houses, beasts of burden, and other movables with regard to which the law may provide registration for that purpose.

Foreign laws governing the security especially England, USA and France has specified that all of properties can be used as security without having to deliver the occupation unless it is the property that the law has prohibited. Many ways to make the security have been specified and it has given many opportunities for debtors to use their property as security for more.

From the study it was discovered that, nowadays there are many kinds of properties that are highly valuable. They are important in the daily lives and in the business operation but they cannot be used as security without having to deliver the occupation under mortgage because the mortgage according to the Civil and Commercial Code section 703 has been limited to the property that can be used as security specifically and therefore many kinds of properties cannot be used to mortgage.

The author thinks that airplanes and helicopters are highly valuable property. They are main vehicles in the transportation of goods and passengers. The owner or the person who has the right to occupy must register them so that they can use them. Therefore, they are property with registration and can be mortgaged as security as the same manner as intellectual property only for a trademark and a patent that have already been registered.

Therefore, the Civil and Commercial Code section 703 should be amended by specifying that planes, helicopters, trademarks and patents that have already been registered can be mortgaged as security.

Field of Study Laws
Academic Year 2007

Student's Signature:.....*Nippon*
Advisor's Signature:.....*S. Sotthibandhu*
Co-advisor's Signature:.....*WTZ*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี มิใช่ความสามารถของผู้เขียนเพียงลำพังและมีใจเขียนเพียงเพื่อให้สำเร็จตามที่หลักสูตรนิสิตศาสตรมหาบัณฑิตกำหนดไว้เท่านั้น แต่เป็นการเขียนเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เต็มเปี่ยมไปด้วยคุณค่า ผู้เขียนได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากบุคคลหลายฝ่าย ที่ไม้อาจจะกล่าวไว้ในที่นี้ได้หมด บุคคลที่มีความสำคัญที่จะขอกกล่าวไว้ในที่นี้ได้แก่ศาสตราจารย์พิชัยศักดิ์ หรยางกูร อาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม ที่ท่านได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมและรองศาสตราจารย์ ดร.ศนันท์กรณ์ โสทธิพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษา เป็นผู้ชี้แนะและให้คำปรึกษาตลอดเวลา เป็นผู้เอาใจใส่ดูแลและติดตามงาน อย่างใกล้ชิด มากด้วยน้ำใจและความเมตตา หาที่เปรียบมิได้

ผู้เขียนขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ท่านอื่น อันประกอบด้วย อาจารย์ไพโรจน์ วายุภาพ ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ มณีสร และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวัฒน์ จันทโชติ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ารับเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นทางกฎหมาย พร้อมทั้งชี้แนะข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไข ทำให้ความคิดของผู้เขียนกว้างขวางขึ้น อันเป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทำให้มีคุณค่ามากขึ้น

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชา ที่ผู้เขียนได้ทำงานอยู่ที่ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และเพื่อนๆ ทุกคน ตลอดจนมารดา และพี่น้องทุกคน เป็นผู้ให้การสนับสนุน ให้กำลังใจ และกระตุ้นเตือนผู้เขียนเสมอมา จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 สมมุติฐาน.....	4
1.3 วัตถุประสงค์.....	4
1.4 ขอบเขตและวิธีวิจัย.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 ทรัพย์สินที่อาจจำนองได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 703	5
2.1 วิวัฒนาการของสัญญาจำนองตามกฎหมายไทย	6
ก. ก่อนทำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3	6
ข. หลังทำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3.....	17
2.2 การประกันหนี้ด้วยทรัพย์สิน.....	17
1) การจำนำ.....	19
2) การจำนอง.....	20
2.3 ทรัพย์สินที่อาจจำนองได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 703	22
1. อสังหาริมทรัพย์.....	22
1) ที่ดิน.....	23
ก. ที่ดินที่เอกชนมีกรรมสิทธิ์.....	23
ก) การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ที่ดิน	24
(1) ก่อนวันประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ....	24
(2) ตามประมวลกฎหมายที่ดิน.....	25
(3) ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินฯ	25
(4) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	26
(ก) โดยทางนิติกรรม.....	26
(ข) โดยทางอื่นที่มีใช้นิติกรรม.....	26

ข) หนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน	26
(1) โฉนดที่ดิน.....	26
(2) โฉนดแผนที่.....	27
(3) โฉนดตราจอง.....	27
(4) ตราจองที่ตราว่าได้ทำประโยชน์แล้ว.....	27
ข. ที่ดินที่เอกชนมีสิทธิครอบครอง.....	27
ก) หนังสือแสดงสิทธิครอบครอง	28
(1) หนังสือรับรองการทำประโยชน์.....	28
(ก) น.ส. 3 ก.	29
(ข) น.ส. 3 ข.....	29
(ค) น.ส. 3.....	29
(2) ที่ดินที่มีใบแต่สวน.....	29
(3) ที่ดินที่มีใบจอง.....	30
(4) ที่ดินที่มีใบเหยียบย่ำและตราจองที่เป็น ใบอนุญาต.....	30
(5) ที่ดินที่มีแบบแจ้งการครอบครอง(ส.ค.1)...	31
(6) ที่ดินที่มีหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.3).....	31
ข) การโอนที่ดินที่เอกชนมีสิทธิครอบครอง.....	32
ก) โอนทางทะเบียน.....	33
ข) โอนโดยการส่งมอบการครอบครอง.....	33
ค) การจำนองที่ดินที่เอกชนมีสิทธิครอบครอง.....	35
2) ทรัพย์ที่ประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดิน.....	37
3) ทรัพย์อันติดกับที่ดินมีลักษณะเป็นการถาวร.....	38
ก. ทรัพย์ที่เกิดหรือติดกับที่ดินโดยธรรมชาติ.....	39
ข. ทรัพย์ที่เกิดหรือติดกับที่ดินโดยมีผู้นำมาติด.....	39
4) ทรัพย์สิทธิบนอสังหาริมทรัพย์	43
5) อาคารชุด.....	44
2. สังหาริมทรัพย์	49
1) เรือที่มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป.....	50
2) แพ.....	51
3) สัตว์พาหนะ.....	52

4) สंहारิมทรัพย์อื่นๆ	
ก. พระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ. 2514.....	54
ข. พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. 2481.....	58
ค. พระราชบัญญัติจ่านองเรือและบุริมสิทธิทางทะเล.....	58
ง. พระราชบัญญัติเช่าอสังหาริมทรัพย์ฯ	59
จ. พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522	62
2.4 การจ่านองครอบคลุมเพียงใด.....	66
1. การจ่านองที่ดินไม่ครอบคลุมไปถึงโรงเรือนสิ่งปลูกสร้างที่เกิดขึ้นภายหลัง....	66
2. การจ่านองโรงเรือนสิ่งปลูกสร้างบนที่ดินของคนอื่น ไม่ครอบคลุมไปถึงที่ดินนั้น	67
3. การจ่านองไม่ครอบคลุมไปถึงดอกผลแห่งทรัพย์สินซึ่งจ่านอง.....	67
2.5 การบังคับจ่านอง.....	68
1. ขั้นตอนการบังคับจ่านอง.....	68
1) จดหมายบอกกล่าวบังคับจ่านอง	68
2) ฟ้องคดีต่อศาล	70
2. วิธีการบังคับจ่านอง.....	71
1) การบังคับจ่านองโดยขายทอดตลาด.....	71
2) การบังคับจ่านองโดยจ่านองหลุด.....	71
ก. ถูกหนี้ขาดส่งดอกเบี้ยเป็นเวลาถึงห้าปี.....	72
ข. ผู้จ่านองไม่ได้แสดงให้เห็นว่าราคาทรัพย์สินมีมูลค่าท่วมหนี้.....	72
ค. ไม่มีการจ่านองรายอื่นหรือบุริมสิทธิอื่นๆ	72
2.6 ผลของการบังคับจ่านอง	73
2.7 สิทธิของผู้รับจ่านองและจ่านำในสังหาริมทรัพย์เดียวกัน	74
บทที่ 3 หลักประกันด้วยทรัพย์สินตามกฎหมายต่างประเทศ	76
3.1 ประเทศในระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law).....	76
1. โรมัน	77
1) การฝากทรัพย์/รักษาทรัพย์สิน (fiducia) แบบส่งมอบทรัพย์สิน.....	77
2) การฝากทรัพย์/รักษาทรัพย์สิน (fiducia) แบบไม่ส่งมอบทรัพย์สิน....	77
3) การจ่านำ (pignus)	77
4) การจ่านอง (hypotheca)	78

2 ประเทศฝรั่งเศส.....	81
1) ลักษณะสัญญาจำนองของประเทศฝรั่งเศส.....	81
2) ประเภทของการจำนองของประเทศฝรั่งเศส	81
ก. การจำนองตามกฎหมาย (Legal Mortgage)	81
ข. การจำนองตามคำพิพากษา (Judicial Mortgage)	82
ค. การจำนองตามสัญญา (Conventional Mortgage)	82
3) การบังคับจำนองของประเทศฝรั่งเศส.....	83
3.2 ประเทศในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์	83
1. ประเทศอังกฤษ	84
1) การจำนอง (mortgage)	85
ก. ลักษณะสำคัญการจำนอง	85
ข. ประเภทการจำนอง	85
ก) จำนองตามที่กฎหมายกำหนด (legal mortgage).....	85
ข) จำนองตามหลักอิกวิตี้ (equitable mortgage).....	86
2) จำนำ (pledge)	87
3) สิทธิยึดหน่วงโดยสัญญา (contractual lien)	88
4) ชาร์จ (charge)	88
ก. ชาร์จตามที่กฎหมายกำหนด (legal charge).....	89
ข. ชาร์จตามหลักอิกวิตี้ (equitable charge).....	89
ก) ชาร์จแบบเฉพาะเจาะจง (fixed charge)....	90
ข) ชาร์จแบบไม่เฉพาะเจาะจง (floating charge).....	90
5) การบังคับคดี	92
ก. การขายทอดตลาดโดยไม่ผ่านศาล (power of sale).....	92
ข. การขายทอดตลาดโดยผ่านศาล	93
ค. การเข้าครอบครองทรัพย์สินจำนอง (possession without sale)...	93
ง. การเอาทรัพย์สินจำนองหลุดเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ (foreclosure)..	93
จ. การแต่งตั้งผู้ดูแลทรัพย์สิน (appointing of a receiver).....	94
ฉ. ศาลเป็นผู้แต่งตั้งและกำหนดอำนาจหน้าที่	95
6) ผลหลังจากบังคับจำนอง.....	96

	2. ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	96
	1) จำนอง (mortgage)	96
	ก. จำนองแบบโอนกรรมสิทธิ์ (title mortgage).....	96
	ข. จำนองแบบภาระผูกพัน (lien mortgage).....	96
	2) ต้นแบบกฎหมายว่าด้วยเรื่องการพาณิชย์ (U.C.C.).....	97
	ก. ทรัพย์สินที่นำมาเป็นหลักประกัน.....	98
	ข. การสร้างหลักประกัน (attachment).....	100
	ค. ความสมบูรณ์ของสัญญาหลักประกัน (perfection) ต่อ	
	บุคคลภายนอก.....	101
	ก) โดยการส่งมอบการครอบครอง.....	102
	ข) โดยอัตโนมัติ.....	102
	ค) โดยการจดทะเบียน.....	102
	3) การบังคับหลักประกัน.....	103
	ก. การเอาจำนองหลุด (strict foreclosure).....	103
	ข. การขายทอดตลาด (judicial foreclosure).....	103
	ค. การขายทอดตลาดโดยไม่ผ่านกระบวนการศาล (power of	
	sale foreclosure).....	104
บทที่ 4	วิเคราะห์เปรียบเทียบการประกันหนี้ด้วยทรัพย์สินของประเทศไทยกับต่างประเทศ	105
	1. ลักษณะของการนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกัน.....	105
	2. เจ้าของหรือผู้ครอบครอง....	107
	3. แบบของการนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกัน.....	108
	4. ทรัพย์สินที่นำมาเป็นหลักประกัน	109
	5. การบังคับหลักประกัน	111
	6. ผลของการบังคับหลักประกัน	111
บทที่ 5	วิเคราะห์ทรัพย์สินที่อาจนำมาจำนองได้.....	114
	5.1 ทรัพย์สินที่อาจนำมาจำนองได้	115
	1. เครื่องบินและเฮลิคอปเตอร์.....	115
	2. ทรัพย์สินทางปัญญา	119

5.2	ทรัพย์สินที่ไม่อาจนำมาจำหน่ายได้	121
	1. อาวุธปืน.....	121
	2. เงินฝากกับสถาบันการเงิน.....	123
	3. วัตถุดิบ สินค้า ผลิตภัณฑ์	124
	4. รถไฟ รถไฟฟ้า.....	126
	5. ระบบคอมพิวเตอร์.....	127
	6. อัญมณี.....	127
	7. สิทธิเรียกร้อง.....	127
	8. กิจการ.....	128
บทที่ 6	สรุปและข้อเสนอแนะ	133
	6.1 บทสรุป	133
	6.2 ข้อเสนอแนะ.....	137
	รายการอ้างอิง.....	139
	ภาคผนวก	144
	ก พระราชบัญญัติรถยนต์ (ฉบับที่ 15) พ.ศ.2551.....	145
	ข พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2548.....	148
	ค กฎกระทรวง ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2532) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ. 2514	152
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	160